

**НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБКИ АДАПТИВНОЇ МОДЕЛІ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО
АСОРТИМЕНТУ В АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДАХ РЕГІОНАЛЬНОГО РІВНЯ
В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ**

В. О. Демченко, Н. Я. Дондик

Запорізький державний медичний університет, м Запоріжжя, Україна

Резюме. Для успішної реалізації основних напрямків охорони здоров'я пріоритетним стає вирішення проблеми доступності лікарських препаратів (ЛП) на всіх етапах надання лікарської допомоги, в тому числі і в умовах впровадження медичного страхування. У зв'язку з цим істотно зростає роль керівників різного рівня управління, які приймають рішення щодо формування асортименту ЛП, необхідних для підтримки повноцінного процесу лікування з урахуванням соціально-економічної, медико-демографічної ситуації, що впливає на структуру і рівень захворюваності населення конкретного регіону.

У статті обґрунтовано необхідність розробки адаптивної моделі прийняття управлінських рішень щодо формування раціонального асортименту в аптечних закладах регіонального рівня в умовах впровадження медичного страхування.

Ключові слова: медичне страхування, управлінське рішення, аптечні заклади.

Вступ. Одним з головних завдань соціальної політики держави є охорона здоров'я громадян, до основних напрямків якої відносяться зниження рівня захворюваності, а також збільшення середньої тривалості життя хворих. Для успішної реалізації поставлених завдань пріоритетним стає вирішення проблеми доступності лікарських препаратів (ЛП) на всіх етапах надання лікарської допомоги (амбулаторної, стаціонарної, у сфері забезпечення необхідними лікарськими засобами), у тому числі і в умовах впровадження медичного страхування. У зв'язку з цим істотно зростає роль керівників різного рівня управління, які приймають рішення щодо формування асортименту ЛП, необхідних для підтримки повноцінного процесу лікування з урахуванням соціально-економічної, медико-демографічної ситуації, що впливає на структуру і рівень захворюваності населення конкретного регіону. Вказана

обставина обумовлює необхідність обґрунтування сучасних підходів до підвищення ефективності управлінських рішень у сфері лікарського забезпечення та управління асортиментною політикою на регіональному рівні [1,2,3].

Мета. Обґрунтування необхідності розробки адаптивної моделі прийняття управлінських рішень щодо формування раціонального асортименту в аптечних закладах регіонального рівня в умовах впровадження медичного страхування.

Методика досліджень. Дослідження проводилися на використанні методів семантичного оцінювання наукових документів, порівняння, системного та структурно-логічного аналізу.

Результати досліджень. Необхідно відзначити, що в більшості випадків управління асортиментом зводиться лише до евристичного прийняття рішень, що дозволяє досягти тільки деякого покращення структури товарного портфеля. В умовах динамічно мінливого зовнішнього середовища і відповідних змін в аптечних організаціях керівникам буває складно врахувати всі чинники, що впливають на формування асортименту аптечних товарів. У зв'язку з цим асортимент формується без достатнього опрацювання, без оцінки наслідків від реалізації прийнятих рішень, що в кінцевому підсумку знижує доступність та якість лікарської допомоги [1].

Таким чином, системні підходи в області прийняття управлінських рішень щодо формування раціонального асортименту в аптечних закладах вимагають постійного удосконалення.

Раціональна асортиментна політика – це комплекс обґрунтованих управлінських рішень в області формування структури асортименту реалізованої продукції, що дозволяє максимально задовольняти попит населення на товари аптечного асортименту, створювати можливості для реалізації затратно-ефективних технологій лікування [4].

Відповідно до процесного підходу концептуальна модель розробки управлінських рішень (УР) щодо формування раціональної асортиментної політики складається з послідовних взаємопов'язаних етапів [5,6].

На етапі підготовки УР включається ситуаційний аналіз факторів прямого і непрямого впливу, що визначають обсяг і структуру споживання лікарських засобів. На даному етапі формуються також стратегічні цілі та основні напрямки здійснюваної асортиментної політики.

На етапі прийняття рішення на основі даних про зовнішнє середовище, особливостей регіонального ринку і сформульованих цілей включається розробка груп товарів, фармакотерапевтичних груп лікарських засобів, орієнтованих в першу чергу на лікування найбільш поширених захворювань. Надалі на основі комплексу маркетингових, фармакоекономічних критеріїв проводиться відбір.

На етапі реалізації УР конкретизується і доводиться до виконавців, здійснюється контроль за ходом його виконання, дається оцінка отриманого результату від виконання рішення.

У даній моделі процес розробки та реалізації управлінських рішень є циклічним, тобто у разі низької ефективності передбачається його перегляд, починаючи з першого етапу. Крім того, представлена модель є багатоцільовою, так як припускає досягнення кількох цілей асортиментної політики.

У структурі управлінської діяльності ефективність виконання будь-якої функції визначає процес прийняття УР. З урахуванням цього, однією з найважливіших компетенцій керівника є здатність і вміння приймати ефективні УР. Така якість фахівця формується вже в період навчання на базі проблемно-орієнтованого підходу і повинна розвиватися протягом усієї професійної діяльності.

У зв'язку з цим процес формування готовності керівників аптечних закладів до прийняття УР розглядається з позицій як загальної готовності до професійної фармацевтичної діяльності, так і готовності до управлінської діяльності.

Забезпечення такої готовності відбувається з використанням поведінкового та компетентнісного підходів, психологічної теорії особистості та теорії діяльності, концепції системно-цілісного підходу до формування особистості. При цьому готовність фармацевтичних фахівців до управлінської діяльності, у тому числі до розробки УР, складатиметься з мотиваційного та змістовного компонентів, які визначають сутність їх готовності і знаходяться у взаємодії [7].

Фахівці в галузі охорони здоров'я все частіше проводять фармакоекономічні дослідження, використовуючи метод моделювання, перевагою якого є не тільки аналіз розглянутої проблеми з різних сторін і можливість його проведення на основі результатів власних або опублікованих досліджень.

Моделювання – це сучасний, інформативний комплексний метод аналізу, який є одним з найважливіших принципів створення та розвитку системи управління якістю в охороні здоров'я, що дозволяє заповнити клінічні дані для прямого порівняння оцінюваних медичних технологій. При використанні тієї чи іншої медичної технології моделювання дозволяє проводити аналіз на підставі математичних (логічних) моделей, що представляють собою спрощений формалізований опис досліджуваного об'єкта (пацієнта, захворювання, епідеміологічної ситуації) і його динаміку.

Висновки. Таким чином, необхідно розробити теоретичні та методичні засади моделювання управлінських рішень щодо формування раціональної асортиментної політики аптечних закладів, спрямованих на застосування ефективної і безпечної лікарської терапії, з урахуванням людського ресурсу, які впроваджуються в практичну діяльність на регіональному та адміністративному рівні. При цьому модель необхідно будувати чітко з урахуванням прозорості даних, що вводяться, що дозволить достовірно обґрунтувати прийняття рішення в питанні формування асортиментної політики аптечних закладів на регіональному рівні в умовах впровадження медичного страхування.

Література:

1. Лаврентьева Л.И. Методологические основы моделирования управленческих решений по формированию рациональной ассортиментной политики аптечных организаций на региональном уровне: дисс. ... доктора фарм. наук: 01.03.02 / Лаврентьева Лариса Ивановна. – М., 2012. – 273 с.
2. Кричковська А.М. Науково-методичні підходи до формування фармацевтичної складової медичного страхування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фарм. наук: спец. 15.00.01 „Технологія ліків та організація фармацевтичної справи" /А. М. Кричковська. — Київ, 2008. — 25 с
3. Модель створення системи державної страхової медицини в Україні / А.М. Кричковська, Н.Г. Марінцова, В.Г. Червецова [та ін.] // Фармацевтичний часопис. – 2007. – № 2. – С. 26-30.
4. Пузак Н.О. Використання економічної складової у формуванні асортиментної політики аптечних підприємств / Н. О. Пузак, Т.І. Алексеева, О.А. Пузак // Управління, економіка та забезпечення з якості в фармації. — 2014. — № 1 (33).— с. 23—27.
5. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. / [Ю. Є.Петруня, В. Б. Говоруха, Б. В. Літовченко та ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
6. Левяков О.М. Модели процесса разработки управленческих решений. - Режим доступа : <http://www.src-master.ru/article26259.html>.
7. Елисеев В.А. Разработка модели управления аптечным ассортиментом иммуномодуляторов, применяемых для профилактики и лечения острых респираторных заболеваний (на примере Краснодарского края) : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. фарм. наук: спец. 14.04.03 „Организация фармацевтического дела" /В. А. Елисеев. — М., 2013. — 24 с.

**THE NEED OF DEVELOPING OF ADAPTIVE MANAGEMENT
DECISION-MAKING MODEL FOR THE FORMATION OF A RATIONAL
RANGE IN RETAIL ESTABLISHMENTS AT THE REGIONAL LEVEL
UNDER INFLUENCE OF IMPLEMENTATION OF HEALTH INSURANCE**

V. Demchenko, N. Dondyk

Resume. For successful implementation of the main areas of public health priority becomes the problem of availability of medical supplies in all stages of drug assistance, including in the context of implementing health insurance. In this regard, significantly increases the role of managers at various levels of management, decision on formation of the drugs range needed to maintain full treatment process, taking into account the socio-economic, medical and demographic situation that affects the structure and level of morbidity of the population of a particular region.

The article substantiates the need for adaptive management decision-making model for the formation of rational range in retail establishments at the regional level in terms of implementation of health insurance.

Keywords: health insurance, management decisions pharmacies.

**НЕОБХОДИМОСТЬ РАЗРАБОТКИ АДАПТИВНОЙ МОДЕЛИ
ПРИНЯТИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ ПО ФОРМИРОВАНИЮ
РАЦИОНАЛЬНОГО АССОРТИМЕНТА В АПТЕЧНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ
РЕГИОНАЛЬНОГО УРОВНЯ В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ
МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ**

В. А. Демченко, Н. Я. Дондик

Резюме. Для успешной реализации основных направлений здравоохранения приоритетным становится решение проблемы доступности лекарственных препаратов (ЛП) на всех этапах оказания лекарственной помощи, в том числе и в условиях внедрения медицинского страхования. В связи с этим существенно возрастает роль руководителей различного уровня управления, принимающих решения по формированию ассортимента ЛП, необходимых для поддержания полноценного процесса лечения с учетом социально-экономической, медико-демографической ситуации, влияющей на структуру и уровень заболеваемости населения конкретного региона.

В статье обоснована необходимость разработки адаптивной модели принятия управленческих решений по формированию рационального ассортимента в аптечных заведениях регионального уровня в условиях внедрения медицинского страхования.

Ключевые слова: медицинское страхование, управленческое решение, аптечные учреждения.